

Józef Dobosz, Jerzy Wyrozumski

Úvod

Historia Slavorum Occidentis 1(8), 13-16

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ÚVOD

Další číslo „*Historia Slavorum Occidentis*” je vydáno v tradičním uspořádání, publikujeme tedy dvanáct článků, recenze a zprávy z důležitých vědeckých událostí. První část bloku „Články a studie” obsahuje několik textů, které se vážou především k dějinám středověku. Úvodní článek Dariusze Adamczyka (Historisches Seminar Leibniz Universität, Hannover) popisuje hospodářské vztahy středozevní oblasti se střední a východní Evropou v 10. století. Stanisław Suchodolski (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Varšava) se zaměřuje na problematiku nejstaršího českého mincovnictví, u hospodářských otázek zůstává také Marcin Danielewski (Instytut Historii UAM, Poznaň), který poukazuje na význam chovu koní v piastovském státě. Piotr Kuligowski (Instytut Historii UAM, Poznaň) analyzuje spor Ludwika Królikowského a Jana Czyńskiego, představitelů socialistického myšlenkového proudu 19. století. Druhá část bloku „Články a studie” představuje výsledky polsko-české vědecké spolupráce v archivnickém bádání. Tato součinnost dokládá opodstatněnost koordinovaných vědeckých aktivit ve středoevropském prostoru, zpracovává totiž téma spolupráce polských a českých (československých) vědců 19. a 20. století, v dosavadním dějepisectví velmi málo zastoupené, přestože jistě mělo vliv na vědecký vývoj v obou zemích. Význam bádání uchopeného v širším rámci a několikaleté časové perspektivě nelze přecenit, proto mu v tomto čísle věnujeme více pozornosti – podstatu projektu polsko-české archivnické spolupráce přiblíží níže Jerzy Wyrozumski.

V tomto čísle zveřejňujeme rovněž dvě recenze – první, jejímž autorem je Norbert Delestowicz (Instytut Historii UAM, Poznaň), se týká práce Adama Krawce o polském knížeti Vladislavu I. Hermanovi (Adam Krawiec, *Król bez korony. Władysław I Herman, książę Polski*); druhá, kterou napsal Robert

Tomczak (Instytut Historii UAM, Poznaň), je věnována knize Marka Ďurčanského *Česká města a jejich správa za třicetileté války. Zemský a lokální kontext*. Celé číslo doplňuje zpráva ze slavnostního udělení Řádu za zásluhy o Polskou republiku prof. Krystyně Kardyni-Pelikánové a prof. Jarmilu Pelikánovi (autorů Romana Barona a Romana Madeckého), a také zpráva Lenky Vlčkové Kryčerové (Brno) o jubileu časopisu „Slovanský přehled”.

Józef Dobosz

* * *

Právě minulo deset let od zahájení užší polsko-české vědecké spolupráce v archivnictví. Z české strany se této spolupráce účastnily dvě pražské instituce – Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, Ústav dějin Univerzity Karlovy a archiv Univerzity Karlovy, z polské strany Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności v Krakově. Pozornost si zaslouží důslednost a vytrvalost obou stran, a zejména nosnost a atraktivnost zkoumaných témat. Ne vždy si totiž uvědomujeme, jak hodně znamenaly v 19., ale i ve 20. století kontakty pražských a krakovských vědců, a vůbec českých či československých a polských badatelů. Informace o těchto kontaktech, nalezené v archivních fondech obou stran, přinášejí výsledky zajímavé při pohledu na minulost, a také inspirují při pohledu na současnost a budoucnost. Spolupráce archivů ve značné míře naplňuje smlouvu o spolupráci, kterou uzavřely Akademie věd České republiky a Polska Akademia Umiejętności (PAU). Obě instituce spojuje tradice. Vznikly totiž ze stejného kvasu národních potřeb a aspirací v rámci habsburské monarchie, a ve velmi malém časovém odstupu. Odehrály podobnou roli při dokumentování a potvrzování české a polské národní identity v době habsburské nadvlády, a po úpadku Rakouska-Uherska spoluutvářely prestiž a intelektuální základnu obou nezávislých států.

„Na různých cestách vědy” se setkávali čeští a polští vědci. Vyměňovali si názory a soudy, pomáhali si při vědeckých rešerších v archivech, vzájemně ověřovali získané poznatky, ale též se kontaktovali na rovině společenské, a tak vznikala přátelství. To vše má své odzrcadlení v osobních archivech, které se nejčastěji stávají součástí institucionalizovaných fondů, obvykle nazývaných vědeckými archivy. Osobní archivy jsou zdrojem neocenitelného

materiálu pro dějiny vědy. Věda nezná hranice, a právě proto je tak důležité zkoumání odborné pozůstalosti vědců a jejich osobních archivů bez ohledu na státní hranice. Nejlépe to dokládá spolupráce polských a českých archivářů. Připomeňme publikaci týkající se významných orientalistů nazvanou *Korespondencja Tadeusza Kowalskiego z Janem Rypką i Bedřichem Hroznym* (red. Ewa Dziurzyńska, Marek Ďurčanský, Pavel Kodera) a vydanou PAU v roce 2007. Uveďme také korespondenci dvou významných právníků, která má být vydána v nejbližší době – Adam Vetulani a Miroslav Boháček si nejprve začali vyměňovat názory a publikace, vědecky si pomáhat, až se nakonec spřátelili.

Vědecký projekt „Na různých cestách vědy. Z kontaktů polských, českých a slovenských vědců ve 20. století“ je velmi důležitou součástí společných výzkumných aktivit zmíněných tří archivů, nazvaných „Česko-polské vědecké a kulturní kontakty v 19. a 20. století“. Podtitul „Z kontaktů ..“ jednoznačně poukazuje, že záměrem ani cílem organizátorů nebyly – a ani nemohly být – všechny vzájemné vztahy. Pro bádání byla vybrána témata na základě již provedených výzkumů a personálních možností jejich prezentace. Nakolik to byl výběr správný a zajímavý, čtenáři ocení sami. Předcházaje jejich hodnocení, dovoluji si podotknout, že vypracování čtyř textů z české strany i čtyř ze strany polské se zdá být optimální. Výběr osobností vyplýval sice z aktuálního stavu výzkumu, ale není náhodný, jsou představeni dva čeští vědci – členové polských institucí: Akademia Umiejętności, a posléze Polska Akademia Umiejętności, a dva polští vědci – členové České akademie věd a umění, později Československé akademie věd.

Výzkumný program týkající se polsko-českých vědeckých kontaktů doplnila tematická výstava v Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności v Krakově, adresovaná širší veřejnosti. Jejimi autory byli Joanna Laskosz a Marcin Maciuk. Výstava navazovala na dlouhý renomovaný cyklus našeho archivu a ukázala, podobně jako ostatní výstavy série, především archiválie z vědeckých pozůstalostí a osobních archivů, obsažených v našich fondech. Téma polsko-českých vědeckých vztahů bylo představeno na základě materiálů z dědických pozůstalostí známých polských vědců různých disciplin: Henryka Batowského, Mieczysława Gładysze, Waleryho Goetla, Zygmunta Grodzińskiego a Stanisława Urbańczyka. Kromě toho byly z pohledu archivních materiálů prezentovány tři společné problémy: vytýčení československo-polské hranice po první světové válce, utvoření národních parků v příhraničních oblastech obou států a společná

ochrana přírody v pohraničním pásmu. Výstava, připravená díky fondům našeho archivu, však byla obohacena skany z fondů českých. Byla to událost význačná a zajímavá, hodná jubilejní příležitosti.

Jménem Polské Akademie Umiejętności blahopřeji všem třem spolupracujícím archivům k vytrvalosti a důslednosti při vzájemných pracovních kontaktech, a blahopřeji také k dosaženým výsledkům. S nadějí, že Polska Akademia Umiejętności bude vždy podporovat tuto plodnou spolupráci, přeji našim partnerům další úspěchy.

Jerzy Wyrozumski (tajemník PAU)